

Переговори стосовно Угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС

Інформаційні замітки для зацікавлених сторін 1

Торгівля товарами

Самою принциповою складовою будь-якої угоди про вільну торгівлю (УВТ) є лібералізація "принципово усіх" тарифів та мит, що мають еквівалентний тарифам ефект, між двома сторонами – учасниками угоди. Це передбачено правилами Світової організації торгівлі (СОТ) відповідно до Статті XXIV Генеральної Угоди з тарифів та торгівлі (ГАТТ 94 р.). Разом з тим, лібералізація передбачає певну ступінь гнучкості підходу як з точки зору визначення обсягу торгівлі (фактичного відсотку обсягу торгівлі кожної із сторін), так і з точки зору послідовності/ графіка виконання такої лібералізації.

Травень 2008 року

Звіт підготували:

Кріс Косгроув
та
Марк Хейліер
експерти компанії

СТА
ECONOMIC & EXPORT ANALYSTS LTD

505 Pinner Road, Harrow HA2 6EH, United Kingdom

Tel: (+44) 870 199 5835 Fax: (+44) 870 383 5011

office@ctaeconomic.com

www.ctaeconomic.com

ПОТОЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

Національний рівень

Україна зараз застосовує до імпорту з ЄС звичайні тарифні ставки за режимом найбільшого сприяння. Тарифні ставки коливаються від 0 до 24 відсотків для несільськогосподарського імпорту¹ а середня ставка, що застосовується по усіх галузях, складає 6.8 відсотків.² Скасування цих тарифів відповідно до угоди про вільну торгівлю матиме результатом скорочення надходжень до державного бюджету (від мита, сплаченого з імпорту з ЄС) та підвищення конкуренції для українських виробників через зменшення цін на імпортні товари (в результаті скасування тарифу) з ЄС. З іншого боку, деякі виробники отримають вигоду від зниження цін на імпортні товари, які використовуються у виробництві, що зробить їх продукцію більш конкурентоздатною в Україні та на закордонних ринках. Споживачі також отримають вигоду від здешевлення споживчих товарів та харчової продукції таких виробників, а також продукції постачальників з ЄС.

Угоди між Україною та ЄС

ЄС застосовує до експорту з України власну генеральну систему преференцій (ГСП). Ця система передбачає для деяких товарів, що експортуються з України, знижені тарифи для експорту на ринок ЄС, а деякі з цих тарифів були скасовані. В результаті укладення угоди про вільну торгівлю мита ЄС (або повні мита за режимом найбільшого сприяння, або мита, зменшені до рівня ГСП) на такий експорт з України будуть скасовані, та матиме місце збільшення обсягу експорту з України до ЄС як щодо існуючого, так і нового експорту. За даними агенції Eurostat³, у 2006 році менш ніж 5 відсотків експорту з України мали право на безмитний ввіз до ЄС, хоч за схемою загальних преференцій ЄС дозволили безмитне ввезення ще 40 відсотків. З решти експорту у 2006 році (55 відсотків) було сплачено мито трохи більше 12 відсотків за повною ставкою за режимом найбільшого сприяння, та 42 відсотків – за зменшеною (ненульовою) ставкою.

Зобов'язання в рамках СОТ

Після вступу України до СОТ в травні 2008 року, українські тарифи будуть пов'язаними для ставок до 50 відсотків, із зменшенням існуючих ставок до рівня пов'язаних ставок протягом наступних п'яти років (до 2013 року). Найвищі ставки та початкові періоди врегулювання встановлені для цукру (50 відсотків), соняшникової олії (30 відсотків) та радіоприймальних пристроїв, кетгуту та деяких видів конвеєрних / трансмісійних ременів (25 відсотків). Протягом початкового періоду врегулювання мають бути скасовані тарифи з широкого кола товарів, включаючи літаки цивільного призначення, будівельне обладнання, дистильовані алкогольні напої, деякі види риби, фармацевтичні товари, деякі хімікати та оливи, медичне обладнання, дерево, пульпа та папір, деякі види пряжі та тканин, деякі основні метали, сталь, товари з категорії інформаційних технологій, меблі

¹ Згідно із Тарифною структурою України - СОТ (2006 р.): сільськогосподарські тарифи в рамках режиму найбільшого сприяння коливаються від 0 до більш ніж 100%; однак менш ніж до 20% імпорту застосовані тарифи понад 24%, та менш ніж до 4% - тарифи понад 100%.

² Згідно із Тарифною структурою України - СОТ (2006 р.): середня ставка за режимом найбільшого сприяння дорівнює 4.4% для несільськогосподарського імпорту в Україну, та 22.3% - для сільськогосподарського імпорту.

³ Розрахунки на основі даних Зовнішньої торгової бази даних агенції Eurostat (2008 р.)

та іграшки.

Україна також взяла на себе зобов'язання запровадити тарифну квоту на тростинний цукор – сирець протягом 3 років після вступу до СОТ.

Інші угоди

Україна уклала угоди про вільну торгівлю, які охоплюють 100 відсотків імпорту та експорту з наступними країнами Союзу незалежних держав (СНД):

Азербайджан, Вірменія, Беларусь, Грузія, Казахстан, Республіка Киргизія, Молдова, Російська федерація, Таджикистан, Туркменістан, Республіка Узбекистан, а також з Македонією.

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ (ВТРАТИ ТА ЗДОБУТКИ)

Загалом, економічні наслідки угоди про вільну торгівлю від скасування тарифів між ЄС та Україна включатимуть:

- зменшення надходжень до державного бюджету;
- збільшення імпорту з ЄС в результаті скасування українського мита з імпорту з ЄС (це призведе до більшої конкуренції по відношенню до деяких товарів в Україні та падіння обсягу виробництва, зайнятості, тощо);
- збільшення експорту до ЄС в результаті скасування мита ЄС з українського імпорту (це призведе до збільшення обсягу виробництва деяких українських товарів). Обсяги скорочення або збільшення виробництва залежатиме від галузі та від обсягу покриття та графіку впровадження УВТ.

В останні роки було проведено декілька досліджень можливих втрат та переваг, пов'язаних з УВТ між Україною та ЄС, на основі різних припущень щодо сфери дії та рівня покриття майбутньої угоди.

Що стосується зменшення надходжень до державного бюджету, то за оцінками дослідницького центру ICPS⁴ проведеного у 2007 році, скорочення надходжень до державного бюджету в Україні внаслідок скасування 100 відсотків мита на імпорт з ЄС складатиме 600 мільйонів доларів США.

Жодне з цих досліджень не дозволило визначити конкретні товари, експорт чи імпорт яких мав би зрости (або скоротитися). Ці дослідження моделювали наслідки на рівні секторів, що дозволило визначити, чи матиме місце в рамках відповідного сектору зростання обсягу імпорту в Україну з ЄС або збільшення експорту з України до ЄС (при чому в межах сектору показники за окремими товарами можуть поліпшуватися, а за іншими - погіршуватися).

⁴ CEPS, IFW та ICPS (2006 р.): Перспективи поглибленої вільної торгівлі між Європейським союзом та Україною

УЗАГАЛЬНЕНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ У НАЙБЛИЖЧІЙ ПЕРСПЕКТИВІ

	Розрахунки компанії ECORYS ⁵		Розрахунки центру CEPS	
	Торговий баланс з ЄС (Е-І)	Виробництво в Україні	Торговий баланс з ЄС (Е-І)	Виробництво в Україні
Сільське господарство:				
- Сільське господарство, рибне господарство, лісове господарство	-43.0%	+1.1%	+20.4%	-2.34%
- Зернові/ насіння олійних культур	-6.0%	+1.1%		
- М'ясо	-8.0%	+2.2%		
- Цукор/ солодощі	-259%	-4.7%		
- Тваринні/ рослинні жири	-58%	+5.5%		
- Фрукти та горіхи	-12%	+3.8%		
Мінерали	-	-		
Харчові продукти			+13.07%	+24.6%
- Напої та оцет	-3%	-0.2%		
Легка промисловість	-	-	+2.7%	+6.23%
Важка промисловість				
- Машини та електронік	+30%	+7.4%	+5.9%	+2.58%
- Самохідні транспортні засоби/ запчастини	-9.0%	+4.7%		
- Транспортне обладнання	-2.0%	+3.3%		
Метали				
- Чорні метали	+8.0%	+2.6%	+3.6%	+6.81%
- Металеві вироби	+14%	+5.8%		

Примітка: Дослідження ECORYS базується на припущенні 100-відсоткового охоплення несільськогосподарських товарів та 95-процентного покриття сільськогосподарських товарів. Дослідження CEPS припускає 100-відсоткове покриття як сільськогосподарських, так і несільськогосподарських товарів.products

ПІДХОДИ ЄС В РАМКАХ ІНШИХ УГОД

Порівняння з іншими підходами ЄС в рамках інших угод не є принциповим з точки зору покриття, оскільки відомо, що Україна та Європейська Комісія прагнуть скасувати 95 відсотків усіх тарифів та мит як з несільськогосподарських, так і сільськогосподарських товарів. Разом з тим, с точки зору асиметричного поетапного впровадження може бути корисно порівняти рівень та розклад скасування тарифів за іншими угодами.

⁵ Компанія ECORYS (2008 р.): Оцінка впливу на стабільність торгівлі внаслідок УВТ між ЄС та Україною в рамках посиленої Угоди між Україною та ЄС

УВТ ЄС: АНАЛІЗ РІВНЯ ПОКРИТТЯ ТА ПОЕТАПНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ЗА ТАРИФНИМИ ПОЗИЦІЯМИ

Угода	Загальне покриття	Тарифи, що скасовують ся відразу - %	Група 1	Група 2	Група 3	Група 4
УВТ між ЄС та Мексикою (2000 р.)						
Сільське господарство	75%	Нема даних				
Крім с.х.	100%	46%	+11% на п'ятий рік	+43% на сьомий рік		
УВТ між ЄС та Чилі(2003 р.)						
Сільське господарство	93%	82%	+5% на п'ятий рік	+6% на десятий рік	2% тарифні квоти	
Крім с.х.	100%	94%	+3на п'ятий рік	+3% на сьомий рік		

ПИТАННЯ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ІНТЕРЕС ДЛЯ УКРАЇНИ

Що це означає для зацікавлених сторін та учасників переговорів в Україні:–

Наслідки: Якщо припустити, що 95 відсотків тарифних позицій та 95 відсотків тарифів в сфері реальної торгівлі мають бути скасовані відповідно до УВТ між Україною та ЄС, то це означатиме, що 5 відсотків існуючого імпорту в Україну з ЄС може продовжувати перебувати під тарифним захистом:

- які товари (конкретні тарифні позиції) мають запропонувати учасники переговорів?
- які критерії слід застосувати для визначення товарів? Захищати місцевого виробника або тарифні надходження?
- яким чином можна оцінити потребу певної продукції у захисті на постійній основі, для включення до негативного переліку?

Подальші кроки: Зацікавлені сторони мають знайти спільну мову з учасниками переговорів - представниками державних відомств, щоб у позитивній манері погодити склад негативного переліку:

- Представники галузей, які вважають, що їх продукція має знаходитися під постійним захистом, мають довести до представників України на переговорах свою позицію, яка повинна бути повністю обґрунтованою та спиратися на факти та цифри;
- Представники України на переговорах повинні визначити критерії для визначення "вразливих" секторів (наприклад, критерії забезпечення робочих місць, стратегічних галузей, продовольчої безпеки або інші);

- Слід розробити попередній негативний перелік(за тарифними позиціями) на основі матеріалів, поданих зацікавленими сторонами та представниками України на переговорах. Потім цей перелік необхідно проаналізувати з тим, щоб визначити, чи не перевищено при цьому дозволений рівень 5 відсотків імпорту з ЄС (середнє значення за 3 роки) та 5 відсотків тарифних позицій.

Наслідки: Очікується поетапне впровадження тарифної лібералізації, і дуже ймовірно, що таке поетапне впровадження буде здійснюватися якомога скоріше. Відповідно до УВТ 6 між ЄС та Чилі⁶, лише 6 відсотків несільськогосподарських та 11 відсотків сільськогосподарських товарів були поетапно лібералізовані відповідно протягом 7 та 10 років. ЄС вже зазначив, що він очікує від України більш амбітного підходу, щоб менша кількість товарів підлягала такій поступовій лібералізації, хоч і можна передбачити термін лібералізації тривалістю до 10 років:

- Які товари (конкретні тарифні позиції) мають запропонувати учасники переговорів для поетапної лібералізації?
- Якої тривалості мають бути періоди поступової лібералізації?

Подальші кроки: Для поступової лібералізації цих товарів необхідно буде надати конкретне обґрунтування необхідності цього представникам України на переговорах. Зацікавлені сторони мають погодити з учасниками переговорів - представниками державних відомств у позитивній манері перелік товарів, які підлягають поступовій лібералізації, та відповідні періоди:

- Представники виробників, які вважають, що тарифи на їхні товари мають бути поступово лібералізовані, повинні довести до представників України на переговорах свою позицію, яка має бути повністю обґрунтована та спиратися на факти та цифри;
- Представники України на переговорах мають визначити критерії визначення товарів, що підлягають поступовій лібералізації товарів та визначити максимальне покриття для цих товарних груп;
- Необхідно розробити перелік товарів та періодів щодо поступової лібералізації як початкову позицію на переговорах – разом з тим, слід навести чіткі та прозорі причини та відповідні докази.

⁶ Найостанніша та найліберальніша з усіх угод ЄС про вільну торгівлю на цей час (не враховуючі угоди про стабілізацію та асоціацію, а також угоди про економічне партнерство, які мають тимчасовий характер).

СТА

Наслідки: Якщо представники України на переговорах планують запропонувати які-небудь тарифні квоти, то вони повинні бути обґрунтованими з точки зору їх завдань, цілей та необхідності. Зацікавлені сторони повинні будуть спілкуватися з учасниками переговорів - представниками державних відомств у конструктивний спосіб, з тим, щоб визначити, які товари мають бути охоплені та в якій мірі:

- Які товари (конкретні тарифні позиції) мають запропонувати учасники переговорів для тарифних квот (якщо взагалі це потрібно)?
- Які рівні квот будуть доречними?

Подальші кроки: Якщо представники України на переговорах планують запропонувати які-небудь тарифні квоти, то вони повинні бути обґрунтованими з точки зору їх завдань, цілей та необхідності. Зацікавлені сторони повинні будуть спілкуватися з учасниками переговорів - представниками державних відомств у конструктивний спосіб, з тим, щоб визначити, які товари мають бути охоплені та в якій мірі:

- Представники виробників, які вважають, що їхні товари мають виграти від тарифних квот, мають довести власну позицію до представників України на переговорах, при чому ця позиція має бути принципово обґрунтованою та спиратися на факти та цифри;
- Представники України на переговорах мають визначити, чи пропонувати тарифні квоти, або ж ні (враховуючи пов'язані з цим адміністративні витрати) та якщо так то визначити чіткі цілі та мету для таких заходів;
- Якщо було погоджено, що тарифні квоти мають бути запропоновані під час переговорного процесу, необхідно подати ретельно обґрунтований перелік товарів та рівнів квот (а також формули для збільшення квоти).